

کد خبر:

۱۶۸۸۵۳

سرویس: بین

الملل

تاریخ: ۲۶/

مهر/۱۳۹۲ -

۱۸:۲۹

یادداشت حسین موسویان:

فرمول توافق هسته‌ای ایران و غرب

خبرگزاری تسنیم: دستیابی به توافقی نهایی با ایران مستلزم اراده اوباما برای مقاومت در برابر تندروهای طرفدار اسرائیل و پایان دادن به تحریم‌های ایران است.

به گزارش گروه بین‌الملل [خبرگزاری تسنیم](#)؛ حسین موسویان، مذاکره کننده ارشد اسبق ایران در یادداشتی که در پایگاه اینترنتی شبکه خبری الجزیره منتشر شد، به بررسی چارچوب دستیابی به توافقی نهایی درباره برنامه هسته‌ای ایران پرداخت. وی نوشت:

سه‌شنبه و چهارشنبه، نمایندگان اعضای دائم شورای امنیت سازمان ملل و آلمان - گروه به اصطلاح ۵+۱ - اولین دور مذاکرات ژنو را با مذاکره کنندگان دولت جدید ایران درباره برنامه هسته‌ای این کشور برگزار کردند. از سال ۲۰۰۶ تاکنون، ایران تحت سخت‌ترین تحریم‌ها قرار گرفته تا با خواسته‌های بین‌المللی درباره غنی‌سازی اورانیوم موافقت کند.

یک هفته پیش، جان کری، وزیر خارجه آمریکا، خواهان "مجموعه‌ای از پیشنهادهای از جانب ایران شد که نشان دهند آنها چگونه به جهان ثابت خواهند کرد که برنامه آنها صلح‌آمیز است". در حالی که آمریکایی‌ها انتظار چندانی از پاسخ تهران نداشتند اما ایران به صورت تعجب‌برانگیزی یک پیشنهاد جدید "بسیار جامع" ارائه داد که بیانگر وجود پتانسیلی بسیار بالا برای گشایشی دیپلماتیک بود. مقامات آمریکایی و اروپایی در ژنو پیشنهاد ایران را "بسیار مفید" توصیف کردند. در بیانیه مشترکی که توسط رؤسای دو هیأت منتشر شد این گفت‌وگوها با عنوان "ماهوی و رو به جلو" توصیف شدند.

یک دهه مذاکره به شکست انجامیده است زیرا آمریکا آماده نبود به حقوق ایران برای غنی‌سازی اورانیوم برای

مقاصد صلح‌آمیز و تحت پیمان منع اشاعه هسته‌ای احترام بگذارد. موضع آمریکا در ژنو تغییر کرد. جی کارنی، مسئول مطبوعاتی کاخ سفید در یک کنفرانس خبری پس از چهار دور مذاکره که عصر روز چهارشنبه منتشر شد، اعلام کرد: "ما پیشنهاد ایران را بسیار مفید یافتیم. پیشنهاد ایرانی‌ها دارای سطحی از جدیت بود که قبلاً مشاهده نکرده بودیم".

در مقایسه با مذاکرات غیرثمربخش گذشته، چهار عامل باعث تغییر دینامیک‌های بین ایران و آمریکا شد:

اول، پیروزی حسن روحانی در انتخابات ۱۵ ژوئن نگرانی‌های بین‌المللی درباره موضع تندروانه ایران را که توسط محمود احمدی‌نژاد، رئیس‌جمهور پیشین کشور، ایجاد شده به سمت امیدواری برای برقراری روابط گرم‌تر بین تهران و جهان تغییر جهت داد. جی پاسکی، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا، گفت: "ما و دولت جدید وارد نقطه متفاوتی درباره این موضوع شده‌ایم و سطحی از گفت‌وگوها را هم‌اکنون تجربه می‌کنیم که در گذشته شاهدش نبودیم".

دوم، بر اساس گفت‌وگوهای مستقیم بین ایران و آمریکا قبل از ژنو، واشنگتن متقاعد شد که تهران متمایل است تمهیدات لازم را برای جلب اعتماد بین‌المللی درباره خط‌مشی‌های اعلان شده‌اش، اتخاذ نماید. ایران مدعی شده بود که برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز این کشور مطابق با پیمان منع اشاعه هسته‌ای و فتوای آیت‌الله خامنه‌ای در سال ۲۰۰۵ مبنی بر ممنوعیت تولید، ذخیره‌سازی و استفاده از تسلیحات هسته‌ای - تعهدی که باراک اوباما در سخنرانی ۲۴ سپتامبر در مجمع عمومی سازمان ملل نیز بدان اشاره کرد - است. در غیاب مذاکرات مستقیم به‌منظور تأیید پایبندی ایران به این اهداف، مذاکرات ژنونی توانست پیشرفتی داشته باشد.

سوم، اعضای شورای امنیت متوجه شدند که افزایش تحریم‌ها و فشارها نتیجه معکوس داشته منجر به این خواهد شد که ایران توانایی خود را برای غنی‌سازی افزایش دهد. آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای گزارش داده است که قبل از تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل در سال ۲۰۰۶، در حدود ۳ هزار سانتریفیوژ، غنی‌سازی را تا ۳.۵ درصد انجام می‌دادند و ایران تنها چند صد کیلوگرم اورانیوم غنی‌سازی داشت. امروز ۱۸ هزار سانتریفیوژ اورانیوم را تا ۲۰ درصد غنی‌سازی می‌کنند و در حدود ۸ هزار کیلوگرم اورانیوم غنی‌سازی شده در اختیار ایران است. اورانیوم برای رآکتورهای هسته‌ای غیرنظامی نیازمند غنی‌سازی ۳ تا ۵ درصد هستند؛ اورانیوم مورد استفاده در تسلیحات باید بیشتر غنی‌سازی شود.

چهارم، تهران سیگنال‌هایی از جانب آمریکا و اروپا دریافت کرد مبنی بر اینکه آنها آماده پذیرش حق ایران برای غنی‌سازی اورانیوم تحت شرایط خاص هستند. علی‌رغم اصرار بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل - که در اظهارات ۱۰ سناتور آمریکایی نیز منعکس شد - مبنی بر اینکه ایران باید تمام غنی‌سازی را متوقف کند، کاخ سفید قبلاً به این نتیجه رسیده است که "خط‌مشی غنی‌سازی صفر" به شکست انجامیده است، و از کنگره خواست تا در تلاش‌های دیپلماتیکش مانع تراشی نکند. مارک فیتز پاتریک، یکی از مقامات سابق وزارت خارجه آمریکا در حوزه عدم

اشاعه، اخیراً اعلام کرده است: "کاملاً روشن است که ایران باید اجازه داشته باشد میزانی از غنی‌سازی را داشته باشد اما این غنی‌سازی باید محدود باشد." این نکته هم‌اینک نمایانگر موضع آمریکا است.

چند روز قبل از مذاکرات، رابرت اینهورن، که تا ماه می یکی از اعضای تیم مذاکره کننده آمریکایی بود، به درخواست ایران پرداخت یعنی اینکه باید حق غنی‌سازی این کشور به رسمیت شناخته شود. اینهورن شرایطی را مطرح کرد که بر اساس آن آمریکا و سایر کشورهای عضو ۵+۱ بدین درخواست پاسخ مثبت خواهند داد:

اگر ایران بخواهد گروه ۵+۱ برنامه غنی‌سازی این کشور را به رسمیت بشناسد باید شرایط زیر را بپذیرد: محدودیت‌ها بر ظرفیت غنی‌سازی (تعداد، نوع و محل سانتریفیوژها)، محدودیت‌ها بر ذخایر اورانیوم غنی‌شده (حجم، سطح غنی‌سازی، فرم شیمیایی و محل)، و بازرسی گسترده توسط آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای (شامل پروتکل الحاقی و بازرسی‌های مستقیم تأسیسات کلیدی). این تمهیدات باید برای رفع شدن نگرانی‌های گروه ۵+۱ درباره توانایی ایران برای عبور ناگهانی از محدودیت‌های غنی‌سازی، اخراج بازرسان آژانس، حرکت سریع به سوی تولید اورانیوم کافی در سطح تسلیحاتی برای ساخت یک یا دو سلاح، کافی باشند.

یک روز قبل از مذاکرات ژنو، ویلیام اچ. لورس و توماس آر. پیکرینگ، دو دیپلمات سابق آمریکایی که در چند سال گذشته در تلاش‌های غیررسمی برای مذاکره با ایران دخیل بودند به جزئیات بیشتری پرداختند:

مقامات ایرانی پیشنهاد داده‌اند که آماده هستند درباره جنبه‌های بنیادین و مهم برنامه هسته‌ای شامل غنی‌سازی در سطوح پایین‌تر (توقف غنی‌سازی ۲۰ درصد که به سطح تسلیحاتی نزدیک است)، محدودیت درباره تعداد سانتریفیوژها، تعداد تأسیسات، میزان مواد مورد استفاده در هر سانتریفیوژ، و در نهایت قوانین پادمانی و تمهیدات جدید برای پروژه آب سنگین اراک و... عدم استفاده از سانتریفیوژهای پیشرفته نصب‌شده و بازگشت به تاریخ افتتاح برنامه‌ریزی شده برای رآکتور آب سنگین اراک مذاکره کنند البته به این شرط که گروه ۵+۱ در پاسخ، حق ایران برای غنی‌سازی اورانیوم را به رسمیت شناخته و همچنین تمام تحریم‌ها نیز برداشته شود.

جزئیات پیشنهاد ایران با عنوان "پایان بحران غیرضروری، گشودن افق‌های جدید" متأسفانه محرمانه باقی مانده است. عباس عراقچی، مذاکره کننده هسته‌ای ایران، این مسأله را در طول مذاکرات اعلام کرد. با این حال، دو روز قبل از ژنو، کری تأیید کرد که "پنجره برای دیپلماسی با ایران درباره برنامه هسته‌ای در حال باز شدن است".

به‌یمن مذاکرات ژنو، گروه ۵+۱ و ایران هر دو به‌خوبی می‌دانند که چه عناصری باید در توافق نهایی گنجانده شوند. ایران بالاترین سطح شفافیت و تضمین را فراهم خواهد کرد مبنی بر اینکه برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز باقی خواهد ماند. در مقابل، این کشور از تحریم‌ها رها شده و از حق غنی‌سازی بر اساس پیمان منع اشاعه هسته‌ای برخوردار خواهد بود.

دور بعدی گفت‌وگوها در ماه نوامبر انجام خواهد شد. اصول زیر برای دستیابی به توافق نهایی از اهمیتی اساسی

برخوردار هستند:

چارچوب اهداف هسته‌ای ایران باید بر اساس پیمان منع اشاعه هسته‌ای تعیین شود.

هر دو طرف باید تضمین نمایند که توافقنامه در حوزه تمهیدات اعتمادساز دوسویه بوده و به صورت جامعی فرآیند گام به گام پایان دادن به این بحران را تعریف می‌کند.

ایران باید با یک تعهد الزام‌آور برای عدم دستیابی یا تولید تسلیحات هسته‌ای بر اساس پیمان عدم اشاعه هسته‌ای و فتوای آیت‌الله خامنه‌ای موافقت کند. این تعهد شامل تمهیداتی برای شفافیت و حذف احتمال عبور از مرز تسلیحاتی شدن، آن گونه که آژانس تعریف می‌کند، است.

گروه ۵+۱ باید با یک تعهد الزام‌آور برای حذف تحریم‌ها، به رسمیت شناختن حق ایران برای غنی‌سازی اورانیوم برای اهداف غیرنظامی و همکاری با ایران درباره دیگر تکنولوژی‌های هسته‌ای بر اساس پیمان منع اشاعه، موافقت کند.

گفت‌وگوهای کنونی این پتانسل را دارند که تبدیل به لحظه‌ای تاریخی در روابط بین ایران، آمریکا و جامعه بین‌المللی شوند. با این حال، برای تضمین پیشرفت، اوباما باید دو کار انجام دهد. اول، وی باید در مقابل فشار اعضای تندروی کنگره، اسرائیل و گروه‌های لابی‌گر مانند کمیته روابط عمومی آمریکا و اسرائیل، مؤسسه یهودی برای امور امنیت ملی و اتحاد علیه ایران هسته‌ای ایستادگی کند. دوم، وی باید رفع تحریم‌ها را در توافقنامه نهایی با ایران بگنجاند. در حالی که ایران و جامعه بین‌المللی آماده دستیابی به توافق نهایی هستند، این سؤال هنوز به قوت خود باقی است که آیا اوباما اراده لازم را برای عقب راندن لابی تندروی طرفدار اسرائیل و سرمایه سیاسی برای پایان دادن به تحریم‌ها برخوردار است یا نه؟

انتهای پیام/ *